

Investigating the Role of Attitude and Co-Creation in the Effect of Dimensions of Customer Experience Records on the Intention to Repurchase from an Online Store (Case Study: Sports Products)

Seyed Farzad Mirhosseini

PhD student in Sports Management, Department of Physical Education, Faculty of Humanities, Shahrood Islamic Azad University, Shahrood, Iran

Seyed Mostafa Tayibi Thani

Assistant Professor of Sports Management, Department of Physical Education, Faculty of Humanities, Shahrood Islamic Azad University, Shahrood, Iran

Haider Lotfi

Associate Professor, Department of Geography, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Garmsar, Garmsar, Iran

Afshana Rouhani

PhD in Sports Management, Secretary of Education, Tehran, Tehran, Iran

Abstract

The purpose of this study is to investigate the effects of environmental culture development in sports organizations. The research method is descriptive-analytical and considered applied research. The Delphi method was used in the qualitative research to identify the factors affecting the development of environmental culture in organizations and to develop a questionnaire for the quantitative section. In the quantitative section, the results of the Delphi method were used to design a questionnaire to examine the level of development and implementation of environmental culture in the statistical population. The qualitative statistical population included all environmental culture specialists in organizational settings, where 20 people from 6 organizations were selected using snowball sampling. In the quantitative section, the statistical population consisted of employees of sports organizations, professors, and PhD and Master's students in sports management at the Islamic Azad University. Based on random sampling and the Kargar-Jessy and Morgan table, 297 people out of the statistical population (1300 people) were selected as the study sample. The research findings in the qualitative section identified 43 effective variables in the development of organizational environmental culture, which in exploratory factor analysis were classified into six main factors, explaining 65.34% of the total variance. The results also showed that all of these factors are effective in the development of environmental culture. Finally, suggestions were made for further development of these factors in the direction of environmental culture development.

Key words: Sports Event, Environment, Sports Facilities, Factor Analysis, Environmental Culture Development

* Corresponding Author: tayebi.sani@gmail.com

How to Cite: Mirhosseini SF, Tayibi Thani SM, Lotfi H, Rouhani A. Investigating the Role of Attitude and Co-Creation in the Effect of Dimensions of Customer Experience Records on the Intention to Repurchase from an Online Store (Case Study: Sports Products), Journal of Innovation in Sports Management, 2023;2(2):181-196.

نوآوری در مدیریت ورزشی
دوره ۲، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۲،
۱۹۸-۱۸۱

<https://jjism.srbiau.ac.ir/>

شناسایی راهکارهای ملی اثرگذار بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست در سازمان‌های ورزشی

سیدفرزاد میرحسینی

دانشجوی دکتری تخصصی مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم انسانی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

سیدمصطفی طیبی ثانی

استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم انسانی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

حیدر لطفی

دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده علوم انسانی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران

افسانه روحانی

دکتری مدیریت ورزشی، دبیر آموزش و پرورش منطقه یک شهر تهران، تهران، ایران

چکیده

هدف از مطالعه حاضر بررسی اثرات توسعه فرهنگ محیط‌زیست در سازمان‌های ورزشی می‌باشد. پژوهش حاضر از نظر روش تحقیق توصیفی-تحلیلی از نوع پیمایشی است که به لحاظ هدف جزو تحقیقات کاربردی محسوب می‌شود. در این تحقیق از روش دلفی به عنوان روش تحقیق کیفی برای تدوین عوامل اثرگذار بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست در سازمان‌ها و تدوین پرسشنامه بخش کمی استفاده گردید. در بخش کمی نیز از نتایج روش دلفی پرسشنامه‌ای طراحی گردید تا میزان توسعه و بکارگیری فرهنگ محیط‌زیست در جامعه آماری را بررسی نمایم. جامعه آماری در بخش کیفی شامل کلیه متخصصان در حوزه فرهنگ محیط‌زیست سازمانی است که تعداد ۲۰ نفر از ۶ سازمان با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. در بخش کمی نیز جامعه آماری تحقیق شامل کارکنان ادارات ورزشی، اساتید و دانشجویان دکتری و ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد می‌باشد. براساس روش نمونه‌گیری تصادفی و جدول کرجسی و مورگان ۲۹۷ نفر از جامعه آماری (۱۳۰۰ نفر) به عنوان نمونه مورد مطالعه انتخاب شدند. اعتبار پرسشنامه به وسیله پانلی از اساتید دانشگاه و پایایی آن بوسیله آزمون پایلوت و محاسبه آلفای کرونباخ ($\alpha=0/81$) تأیید گردید. داده‌ی گردآوری شده به وسیله نرم‌افزارهای Excel، AMOS و SPSS مورد تجزیه و تحلیل و آزمون قرار گرفتند. یافته‌های تحقیق در بخش کیفی ۴۳ گویه موثر بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست سازمانی را شناسایی نمود که با انجام آزمون تحلیل عاملی اکتشافی این گویه‌های در قالب شش عامل اصلی توانستند ۶۵/۳۴ درصد از واریانس کل را تبیین نمایند.

* نویسنده مسئول: tayebi.sani@gmail.com

میرحسینی سیدفرزاد، طیبی ثانی سیدمصطفی، لطفی حیدر، روحانی افسانه، شناسایی راهکارهای ملی اثرگذار بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست در سازمان‌های ورزشی، فصلنامه نوآوری در مدیریت ورزشی، تابستان ۱۴۰۲، ۲(۲): ۱۹۸-۱۸۱

همچنین نتایج نشان داد که کلیه این عامل‌ها بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست موثر هستند. و در نهایت پیشنهاداتی برای توسعه هر چه بیشتر این عوامل در راستای توسعه فرهنگ محیط‌زیست ارائه گردید.

واژگان کلیدی: رویداد ورزشی، محیط‌زیست، فضاهای ورزشی، تحلیل عاملی، توسعه فرهنگ محیط‌زیست

مقدمه

بر همگان مبرهن است راه دستیابی به پایداری توسعه در همه ابعاد آن، در بستری سالم همواره آموزش و ارتقاء سطح سواد و فهم اکولوژیک جامعه است. شاید باور این حقیقت که تحقق توسعه پایدار همان فرآیند تربیت افراد جامعه است که ریشه در آموزش و ارتقاء فرهنگ آن دارد، هنوز برای کشور ما دشوار است. آثار و پیامدهای سوء این تفکر مدیریتی را به خوبی در چالش‌ها و بحران‌های فزاینده محیط‌زیستی کنونی سرزمینمان مشاهده می‌کنیم. بحران مدیریت منابع آبی کشور، افزایش نرخ رشد انقراض گونه‌های جانوری و گیاهی، مرگ و میر ناشی از افزایش آلاینده‌های محیط‌زیستی و ... همه و همه مویده این است که توسعه ناسازگار با محیط‌زیست در گرو تفکر و اندیشه‌های آموزش ندیده‌ای است که پیامدهای سوء ناشی از توسعه ناهمگون با محیط‌زیست را بخوبی درک نکرده و در عرصه‌های مدیریتی تصمیماتی را رقم می‌زنند که آثار زیانبار آن برای سالیان متمادی باقی خواهد ماند (افروز، ۱۳۹۷). امروزه شیوه‌های متعددی برای بهبود وضعیت محیط‌زیست مطرح است اما از میان آنها نقش و اهمیت رویکرد توسعه فرهنگی دانایی محور به نحو چشمگیری از دیگر رویکردها با توجه به کم هزینه بودن، فراگیری آن و از همه مهمتر مقبولیت اجتماعی بالای آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (بهمن پور، ۱۳۹۴). مهمترین ابزار توسعه فرهنگی دانایی محور در حوزه محیط‌زیست آموزش است که در یک نگاه کلی و فراگیر می‌توان عوامل اساسی و پایداری در یک فرآیند پویای توسعه پایدار را به چهار عامل تقسیم کرد:

فرهنگ (باورها، ارزش‌ها) ۲- دانایی (علم) ۳- توانایی (فناوری، تجهیزات، سرمایه یا منابع) ۴- ساخت راه‌ها (ضوابط، قوانین، برنامه‌ها و ...) که در همه عوامل نقش نیروی انسانی آموزش دیده کارآمد به خوبی واضح است (تقوی، ۱۳۹۲)

حال با تمامی اوصاف با نگاهی اجمالی به برنامه‌های توسعه تدوین شده طی سی و چند سال بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، برنامه چهارم غنی‌ترین مجموعه مدون در زمینه حفاظت از منابع طبیعی و محیط‌زیست و توسعه دوستدار طبیعت است، فصل پنجم از برنامه چهارم توسعه ۱۴ ماده آن به حفظ محیط‌زیست اختصاص داده شد و برای اولین بار در برنامه‌های توسعه کشور یکی از مواد برنامه آموزش محیط‌زیست (بند الف ماده ۶۴) را با هدف دستیابی به توسعه پایدار معنا کرده و از این نظر نگرشی همه جانبه و تلفیقی برای حفظ محیط‌زیست قایل شده است. علاوه بر آن این ماده اصول زیر را مورد توجه قرار داده است: ۱- ارتقای سطح آگاهی‌های عمومی و دستیابی به توسعه پایدار برای حفظ محیط‌زیست ۲- تأکید بر آموزش مبتنی بر تحقیق از طریق تعیین گروه‌های اثرگذار و اولویت‌دار ۳- افزایش سطح درگیری و تعاملات مقامات کشور در برنامه‌ریزی آموزشی محیط‌زیست و توسعه پایدار از طریق ملزم کردن شورای عالی حفاظت محیط‌زیست برای پیشنهاد آیین‌نامه اجرایی (بند الف ماده ۶۴). از این رو امید می‌رود برنامه ششم توسعه کشور با نگاهی متفاوت راهبردهای مشروحه زیر را سرلوحه کار

خود قرار داده و با تبیین جایگاه آموزش محیط‌زیست و ضریب تأثیر سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیستی با بسیج سرمایه‌های معنوی-فرهنگی و اجتماعی جامعه به حفاظت و احیای محیط‌زیست پردازد (مهرآرا، ۱۳۹۷).

روش شناسی

پژوهش حاضر به لحاظ هدف جزو تحقیقات کاربردی است. به لحاظ نوع تحقیق جز تحقیقات کیفی- کمی است. به لحاظ روش گردآوری اطلاعات جز تحقیقات توصیفی-تحلیلی از نوع پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری در بخش کیفی تحقیق شامل متخصصان در حوزه فرهنگ محیط‌زیست سازمانی است. جامعه آماری مورد در بخش کمی مطالعه در این تحقیق شامل کلیه کارکنان ادارات ورزشی، اساتید و دانشجویان ارشد و دکتری مدیریت ورزشی بود در دانشگاه شاهرود می‌باشد. که بر طبق اطلاعات به دست آمده شامل ۱۳۰۰ نفر می‌باشد.

نمونه آماری

نمونه آماری بخش کیفی: که با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله برفی ۲۰ نفر از متخصصان در شش سازمان مختلف به عنوان نمونه آماری در این بخش انتخاب شدند. نمونه آماری بخش کمی: در این بخش از روش نمونه‌گیری تصادفی و با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۲۹۷ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها

گردآوری داده‌ها در دو بخش مطالعه اسناد کتابخانه‌ای و مطالعه میدانی صورت گرفت که ابزار گردآوری در هر بخش به شرح زیر می‌باشد.

گردآوری اطلاعات از اسناد کتابخانه‌ای: این بخش تحقیق به منظور کسب اطلاعات کلی در رابطه با موضوع تحقیق و تدوین فصل دوم طرح صورت می‌پذیرد. به همین جهت در بخش مطالعات کتابخانه‌ای این تحقیق به مطالعه تحقیقات انجام شده در قالب مقالات، کتاب‌ها، رساله‌ها، پایان‌نامه‌ها، آمارنامه‌های منتشر شده از سوی سازمان‌ها و ادارات، پایگاه‌های اطلاعاتی پرداخته می‌شود.

گردآوری داده‌های میدانی: در این بخش نیز داده‌ها در طی دو بخش کیفی و کمی جمع‌آوری می‌گردد. در بخش کیفی با استفاده از روش دلفی داده‌های مورد نیاز برای برآورد عوامل موثر بر بکارگیری فرهنگ توسعه محیط‌زیست در سازمان‌ها و تدوین پرسشنامه بخش کمی تحقیق استفاده می‌گردد. در بخش کمی نیز با استفاده از ابزار پرسشنامه محقق ساخته حاصل از نتایج روش دلفی به گردآوری داده‌ها از جامعه آماری پرداخته می‌شود. روایی این ابزار به وسیله پانلی از اساتید دانشگاه و پایایی آن به وسیله انجام آزمون آلفای کرونباخ از ۳۰ دانشجوی کارشناسی ارشد و دکتری مدیریت ورزشی و اساتید آنها در دانشگاه ملی صورت گرفت.

ابزار تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده در بخش میدانی تحقیق از نرم‌افزارهای Excel، AMOS و SPSS استفاده می‌گردد.

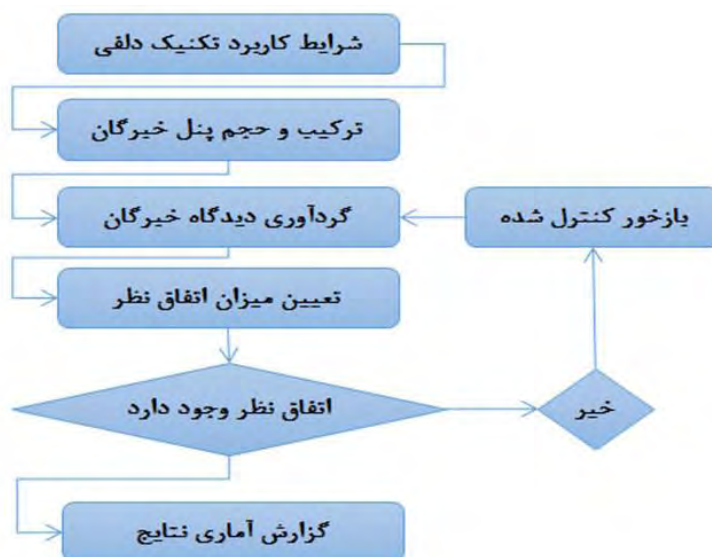
روش‌های انجام تحقیق

همانطور که بیان شد این تحقیق در دو بخش کمی و کیفی صورت گرفته است. که روش مورد مطالعه در هر بخش به شرح زیر می‌باشد.

مراحل انجام تحقیق در بخش کیفی (روش دلفی)

دلفی نام روشی در تحقیق علمی است که اولین بار در اواخر ۱۹۵۰ توسط کمپانی رندا^۱ برای بررسی علمی نظرات کارشناسان در پروژه‌ی دفاعی ارتش کالیفرنیا طراحی و توسعه یافت. این تکنیک به عنوان یکی از روش‌های مطرح در آینده‌پژوهی همواره راه‌گشای بسیاری از دغدغه‌های آینده است (احمدی، ۱۳۸۸). در این روش نظرات نخبگان مورد توجه است. دلفی را می‌توان روشی جهت ساختاردهی یک فرایند ارتباط گروهی دانست، به طوری که این فرایند، به افراد گروه، به عنوان یک کل اجازه م دهد به گونه مؤثرتری یک مشکل پیچیده را حل کنند (پاشایی‌زاد، ۱۳۸۶). دلفای یک نظر خواهی تخصصی برای پیش‌بینی آینده است که بر اساس آن می‌توان نتایج مختلف را استخراج کرد. این روش ضمن سادگی، از اطمینان بالایی نیز برخوردار است، به طوری که برای جمع‌آوری و تلخیص نظرات و قضاوت‌های افراد (در یک محیط معین) به کار می‌رود (فتحی، ۱۳۸۸).

در این تحقیق از چارچوب نظری روش دلفای در تحقیقات کیفی که توسط حبیبی و همکاران ارائه شده استفاده گردید.

نتایج حاصل از روش دلفی در مرحله اول موجب شناسایی ۵۱ گویه موثر بر توسعه فرهنگ محیط زیست گردید. نتایج حاصل از مرحله دوم موجب هفت گویه از تحلیل گردید چرا که میزان تاثیر آنها از دید پانل خبرگان از طریق طیف لیکرت پنج سطحی گزینه ۴ (یا سطح کم طیف لیکرت) عنوان شده بود. در مرحله نهایی که میزان موافقت بصورت دو گزینه موافق و مخالف با گویه از پانل خبرگان سوال شده بود تنها یک گویه نتوانست موافقت بالای ۸۰ درصد را کسب نماید و به همین منظور از تحلیل کنار گذاشته شد بنابراین با استفاده از ۴۳ گویه باقی مانده پرسشنامه‌ای برای مرحله میدان تدوین گردید که نتایج آنها پس از گردآوری داده‌ها در روش میدانی مطابق با جدول ذیل می‌باشد.

همانگونه که در این جدول مشاهده می‌شود تعداد پاسخگویان به هر گویه بین ۲۷۲ تا ۲۷۴ نفر متغیر بوده چرا که برخی پاسخگویان به برخی از پرسش‌ها جواب نداده‌اند. میانگین برای هر گویه از جمع نمرات تمام پاسخگویان به آن گویه براساس طیف لیکرت پنج سطحی (۱: خیلی کم، ۲: کم، ۳: تا حدودی، ۴: زیاد و ۵: خیلی زیاد) می‌باشد. طبق نتایج میانگین اکثریت داده‌های جمع‌آوری شده برای گویه‌های مختلف مورد بررسی بین ۲ تا ۴/۵ می‌باشد.

جدول ۱. گویه‌های موثر بر توسعه فرهنگ محیط زیست سازمانی به همراه میانگین و انحراف معیار

ردیف	عوامل موثر بر توسعه فرهنگ محیط زیست	تعداد	میانگین*	انحراف معیار
۱	تدوین سازوکارهای اجرایی دقیق در راستای حفظ محیط زیست در پروژه‌های بخش ورزش	۲۷۴	۳/۹۷	۱/۳۱
۲	همکاری بیشتر با سازمان‌های بین‌المللی نظیر کمیته بین‌المللی المپیک	۲۷۴	۳/۹۷	۱/۳۱
۳	دادن سوبسید یا کاهش هزینه استفاده از سالن‌های ورزشی برای افراد و تیم‌های ورزشی	۲۷۴	۲/۱۴	۱/۲۶
۴	تقویت عزم ملی برای توسعه فرهنگ محیط زیست	۲۷۴	۳/۶۵	۱/۶۳
۵	امتیاز به حفظ محیط زیست در انعقاد قرارداد با پیمانکاران ورزشی	۲۷۳	۲/۹۵	۱/۴۶
۶	برگزاری همایش‌ها و نشست‌های علمی با محوریت محیط زیست	۲۷۴	۲/۵۲	۱/۱۷
۷	استفاده از وسایل حمل و نقل با سوخت‌های غیر برای جابجایی تماشاگران تماشاگران	۲۷۴	۳/۳۲	۱/۴۷
۸	گسترش حیطه فعالیت‌ها و اطلاع‌رسانی‌های کمیسیون ورزش و محیط زیست کمیته ملی المپیک	۲۷۳	۴/۵۶	۱/۳۰
۹	الزام به استفاده از مواد تجدیدپذیر و بازیافتی در بوفه‌ها، رستوران‌های موجود در اماکن ورزشی	۲۷۱	۴/۹۰	۱/۳۰
۱۰	برگزاری اردوهای ورزشی با هدف ترویج فرهنگ محیط زیستی	۲۷۴	۴/۴۵	۱/۰۳
۱۱	جلب حامیان و سرمایه‌گذاران حامی محیط زیست	۲۷۴	۴/۰۵	۴/۵۵
۱۲	افزایش سطح تسهیلات دولتی در کمک به سازمان‌های ورزشی خدمات رسان به محیط زیست	۲۷۴	۴/۶۲	۱/۰۱
۱۳	ایجاد رشته و گرایش فرهنگ محیط زیستی در دانشگاه بخصوص دانشکده‌های تربیت بدنی	۲۷۴	۴/۰۴	۱/۱۲

۱/۰۲	۴/۲۱	۲۷۴	انجام شعارهای محیط زیستی روی لباس تیم‌های ورزشی	۱۴
۱/۲۳	۴/۰۷	۲۷۴	انجام تبلیغات رسانه‌ای قبل و بعد از پخش مسابقات ورزشی	۱۵
۱/۲۷	۴/۷۷	۲۷۴	الگوپردازی از فعالیت‌های سایر کشورهای موفق در زمینه محیط زیست	۱۶
۴/۵۵	۴/۰۵	۲۷۴	طراحی سرفصل‌های مرتبط با فرهنگ محیط زیستی در دروس و دوره‌های آموزشی و مربیگری	۱۷
۱/۲۷	۴/۷۷	۲۷۴	دعوت از اساتید متخصص در فرهنگ محیط زیستی در افتتاحیه و اختتامیه‌ها و سخنرانی مختصر و مفید در راستای فرهنگ محیط زیستی	۱۸
۱/۲۳	۴/۱۴	۲۷۲	انتشار تک‌برگ‌ها، بروشورها، روزنامه دیواری‌ها و ... در اماکن ورزشی به هنگام مسابقات و مراسمات	۱۹
۱/۱۹	۴/۴۳	۲۷۴	استقرار سیستم دفع ایمن و پاک پسماندها و زباله‌ها در ورزشگاه‌ها و اماکن تفریحی	۲۰
۱/۱۲	۴/۲۲	۲۷۲	تدوین آیین نامه و دستورالعمل حفظ محیط زیست در رویدادها و اماکن ورزشی	۲۱
۱/۳۵	۳/۱۵	۲۷۴	ایجاد سیستم‌های آبیاری حامی منابع طبیعی و محیط زیست در بهره‌برداری از پارک‌ها و چمن‌های ورزشی	۲۲
۱/۱۹	۴/۳۱	۲۷۴	بکارگیری انرژی‌های طبیعی همچون انرژی خورشیدی در اماکن ورزشی	۲۳
۱/۵۰	۳/۴۶	۲۷۳	همکاری سازمان‌ها و فدراسیون‌های ورزشی با مرکز پژوهشی و آموزشی نظیر دانشگاه‌ها	۲۴
۱/۲	۴/۴۴	۲۷۴	همکاری نزدیک بین وزارت ورزش، سازمان محیط‌زیست، آموزش و پرورش جهت تدوین قراردادهای همکاری	۲۵
۱/۱۷	۲/۵۲	۲۷۴	نصب سطوح مجزا برای مواد مختلف بازیافتی، پلاستیکی، شیشه‌ای و ... در اماکن و سالن‌های ورزشی	۲۶
۱/۱۹	۴/۴۳	۲۷۴	تبلیغ و آموزش فعالیت‌های موفق محیط زیستی در اسکوربردها و نمایشگرهای موجود در این اماکن	۲۷
۱/۵۰	۳/۴۶	۲۷۴	برگزاری دوره‌های آموزشی مرتبط با فرهنگ محیط زیستی در فدراسیون‌های ورزشی و اماکن ورزشی	۲۸
۱/۳۵	۳/۱۵	۲۷۴	برگزاری دوره‌های توجیهی چند ساعته برای بازیکنان در استفاده از محیط‌های ورزشی	۲۹
۱/۲۳	۴/۱۴	۲۷۴	راه اندازی سامانه اطلاعاتی منسجم و جامع با شبکه‌های ارتباطی توانمند	۳۰
۱/۱۴	۴/۴۶	۲۷۴	تاکید بر استفاده از انرژی‌های پاک در تامین روشنایی و گرمای اماکن ورزشی	۳۱
۱/۲	۴/۴۴	۲۷۴	دعوت از دانشگاه‌های برای انجام فعالیت‌های علمی و پژوهش در فدراسیون‌های ورزشی	۳۲
۱/۴۷	۳/۱۲	۲۷۴	حمایت از تحقیقات، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها دانشگاهی در محیط واقعی بکارگیری فرهنگ محیط زیستی	۳۳
۱/۱۹	۴/۴۳	۲۷۴	طراحی یک وب سایت جامع و به روز در این زمینه	۳۴
۱/۱۸	۴/۰۸	۲۷۲	دعوت از ورزشکاران محبوب و معروف و استفاده از شعارهای حامی محیط زیست توسط این افراد در مسابقات ورزشی	۳۵

۱/۳۰	۴/۹۰	۲۷۴	ملزم کردن پیمانکاران به هنگام عقد قرار داد برای رعایت کردن اصول محیط زیستی	۳۶
۱/۴۶	۲/۹۵	۲۷۴	برگزاری جشنواره ها و مسابقات ورزشی با هدف حمایت از محیط زیست	۳۷
۱/۰۱	۴/۳۲	۲۷۴	لزوم اجرای قوانین و الزامات کشور در جهت پیشبرد شعار حفاظت از محیط زیست	۳۸
۱/۳۰	۴/۵۶	۲۷۴	توزیع البسه ورزشی با شعارهای حمایت از محیط زیست بین تماشاگران	۳۹
۱/۴۷	۳/۳۲	۲۷۳	افزایش بودجه مرتبط با فعالیت های آموزشی و پژوهشی در این زمینه	۴۰
۱/۳۳	۲/۳۸	۲۷۴	انجام تحقیقات مشترک بین المللی در راستای حفاظت از محیط زیست ورزشی	۴۱
۱/۴۷	۳/۱۲	۲۷۴	تاکید بر استفاده از خودروهایی با سوخت های غیر فسیلی در رویدادهای ورزشی	۴۲
۱/۱۲	۴/۲۲	۲۷۴	حمایت و قدردانی از افراد، بازیکنان و تیم های ورزشی حامی محیط زیست	۴۳

* میانگین محاسبه شده از طیف لیکرت پنج سطحی (۱: خیلی کم، ۲: کم، ۳: تا حدودی، ۴: زیاد و ۵: خیلی زیاد)

تحلیل عاملی

همانگونه که بیان شد نتایج پیمایش دلفی نشان داد که از دید پانل خبرگان ۴۳ گویه یا شخیصه بر توسعه فرهنگ محیط زیست سازمانی تاثیرگذار هستند. به منظور تحلیل این گویه ها در قالب شاخص یا عامل های اصلی از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی استفاده گردید. به همین منظور این ۴۳ گویه شناسایی شده وارد تحلیل عاملی گردیدند. مقدار KMO به دست آمده (۰/۷۶۸) حاصل از این آزمون نشان می دهد که واریانس مجموعه متغیرهای (گویه ها) تحقیق تحت تأثیر عوامل پنهانی و بنیادی هستند و متغیرهای وارد شده برای آزمون تحلیل عاملی مناسب می باشند. همچنین نتایج آزمون بارتلت^۱ فرضیه همانی بودن ماتریس همبستگی را در سطح خطای ۰/۰۱ رد نمود. و نشان داد که بین متغیرهای وارد شده در تحلیل ارتباط معنی داری وجود دارد. با توجه به معیار کیزر^۲، عامل هایی که دارای مقدار ویژه بالاتر از یک هستند شامل شش عامل اصلی هستند. این شش عامل توانستند ۶۵/۳۴ درصد واریانس متغیرها را تبیین نمایند.

جدول ۲. عوامل استخراج شده همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و واریانس تجمعی

عامل ها	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد واریانس تجمعی
۱	۶/۴۳	۱۸/۵۱	۱۸/۵۱
۲	۵/۱۱	۱۵/۱	۳۳/۶۱
۳	۳/۸۳	۱۰/۵۹	۴۴/۲
۴	۲/۳۴	۸/۹۴	۵۳/۱۴
۵	۲/۱۶	۷/۱۴	۶۰/۲۸
۶	۱/۵۷	۵/۰۷	۶۵/۳۴

(KMO= 768/0) Bartlett's Test of Sphericity sig = < 001/0

1 Bartlett's Test of sphericity

2 Kaiser

همانطور که در جدول زیر مشاهده می‌شود کلیه ۴۳ گویه مورد بررسی در قالب شش عامل اصلی تقسیم‌بندی شدند. این نتایج با نتایج از تحقیق بوژمهرانی و رضوی (۱۳۹۳) تا حدود زیادی منطبق می‌باشد و در این تحقیق سعی شد که برای نام‌گذاری عامل‌ها از نتایج این نویسندگان استفاده گردد. نتایج تحلیل عاملی نشان داد که تمامی متغیرهای وارد شده در تحلیل عاملی پذیرفته شدند. نتایج نشان می‌دهد که پس از انجام چرخش عاملی واریانس، عامل اول با عنوان مدیریت اداری توانسته است ۱۸/۵۱ درصد واریانس کل را تبیین نمایند. همچنین عامل دوم با عنوان آموزش و ترویج فرهنگ محیط‌زیست سازمانی ۱۵/۱۱ و عامل ششم ۵/۰۷ درصد کل واریانس را تبیین نمایند. عامل‌های سوم تا ششم نیز تحت عنوان راهکار توسعه فرهنگ محیط‌زیست سازمانی، ساختار، تحقیق و پژوهش و فرهنگ فکری به ترتیب ۱۰/۵۹، ۸/۹۴، ۷/۱۴ و ۵/۰۷ درصد واریانس کل متغیرها را تبیین نمودند.

جدول ۳. عامل‌های استخراج شده حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی

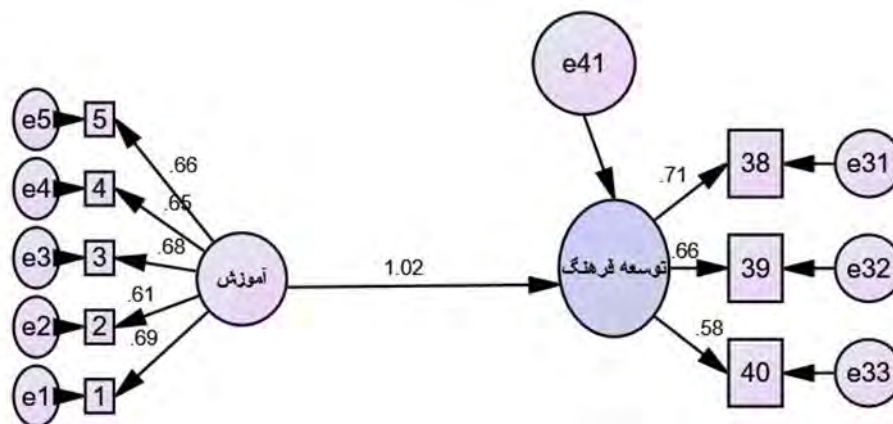
مؤلفه	گویه	بارعاملی
مدیریت اداری	دادن امتیاز به حفظ محیط‌زیست در انعقاد قرارداد با پیمانکاران ورزشی	۰/۷۶۴
	همکاری بیشتر با سازمان‌های بین‌المللی نظیر کمیته بین‌المللی المپیک	۰/۷۱۴
	تاکید بر استفاده از خودروهایی با سوخت‌های غیرفسیلی در رویدادهای ورزشی	۰/۷۴۰
	تاکید بر استفاده از انرژی‌های پاک در تامین روشنایی و گرمای اماکن ورزشی	۰/۶۸۳
	برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات ورزشی با هدف حمایت از محیط‌زیست	۰/۶۰۶
	برگزاری همایش‌ها و نشست‌های علمی با محوریت محیط‌زیست	۰/۵۸۵
	دادن سوبسید یا کاهش هزینه استفاده از سالن‌های ورزشی برای افراد و تیم‌های ورزشی	۰/۵۶۳
	گسترش حیطه فعالیت‌ها و اطلاع‌رسانی‌های کمیسیون ورزش و محیط‌زیست کمیته ملی المپیک	۰/۵۲۱
	راه‌اندازی سامانه اطلاعاتی منسجم و جامع با شبکه‌های ارتباطی توانمند	۰/۵۱۸
	تدوین سازوکارهای اجرایی دقیق در راستای حفظ محیط‌زیست در پروژه‌های بخش ورزش	۰/۴۸۰
	جلب حامیان و سرمایه‌گذاران حامی محیط‌زیست	۰/۴۱۹
	افزایش سطح تسهیلات دولتی در کمک به سازمان‌های ورزشی خدمات‌رسان به محیط‌زیست	۰/۳۵۸
	ایجاد رشته و گرایش فرهنگ محیط‌زیستی در دانشگاه بخصوص دانشکده‌های تربیت بدنی	۰/۸۵۰
آموزش و ترویج فرهنگ محیط‌زیست سازمانی	تبلیغ و آموزش فعالیت‌های موفق محیط‌زیستی اماکن ورزشی در اسکوربردها و صفحه‌های نمایش موجود در این اماکن	۰/۸۳۲
	برگزاری دوره‌های آموزشی مرتبط با فرهنگ محیط‌زیستی در فدراسیون‌های ورزشی و اماکن ورزشی	۰/۸۲۲
	برگزاری دوره‌های توجیهی چند ساعته برای بازیکنان در استفاده از محیط‌های ورزشی	۰/۵۴۶
	طراحی سرفصل‌های مرتبط با فرهنگ محیط‌زیستی در دروس و دوره‌های آموزشی و مربیگری	۰/۴۱۲
	دعوت از اساتید متخصص در فرهنگ محیط‌زیستی در افتتاحیه و اختتامیه‌ها و سخنرانی مختصر و مفید در راستای فرهنگ محیط‌زیستی	۰/۴۰۹
	انتشار تک‌برگ‌ها، بروشورها، روزنامه دیواری‌ها و ... در اماکن ورزشی به هنگام مسابقات و مراسمات	۰/۴۰۰
	انجام شعارهای محیط‌زیستی روی لباس تیم‌های ورزشی	۰/۷۸۶

۰/۶۴۸	تدوین آیین نامه و دستورالعمل حفظ محیط زیست در رویدادها و اماکن ورزشی	
۰/۶۳۶	الزام به استفاده از مواد تجدید پذیر و بازیافتی در بوفه‌ها، رستوران‌های موجود در اماکن ورزشی	
۰/۵۴۳	انجام تبلیغات رسانه‌ای قبل و بعد از پخش مسابقات ورزشی	
۰/۴۵۸	الگوبرداری از فعالیت های سایر کشورهای موفق در زمینه محیط زیست	
۰/۴۳۱	همکاری نزدیک بین وزارت ورزش، سازمان محیط زیست و وزارت آموزش و پرورش جهت تدوین قراردادهای همکاری فیما بین؛	
۰/۳۴۰	نصب سطل های مجزا برای مواد مختلف بازیافتی، پلاستیکی، شیشه‌ای و ... در اماکن و سالن های ورزشی	
بار عاملی	گویه	مولفه
۰/۸۷۶	ملزم کردن پیمانکاران به هنگام عقد قرار داد برای رعایت کردن اصول محیط زیستی	ساختار
۰/۸۶۵	استقرار سیستم دفع ایمن و پاک پسماندها و زباله ها در ورزشگاه ها و اماکن تفریحی	
۰/۷۳۴	لزوم اجرای قوانین و الزامات کشور در جهت پیشبرد شعار حفاظت از محیط زیست	
۰/۵۴۳	ایجاد سیستم های آبیاری حامی منابع طبیعی و محیط زیست در بهره برداری از پارک ها و چمن های ورزشی	
۰/۴۸۵	استفاده از وسایل حمل و نقل با سوخت های غیر برای جابجایی تماشاگران تماشاگران	
۰/۳۸۷	بکارگیری انرژی های طبیعی همچون انرژی خورشیدی در اماکن ورزشی	
۰/۸۶۳	حمایت از تحقیقات، پایان نامه ها و رساله ها دانشگاهی در محیط واقعی بکارگیری فرهنگ محیط زیستی	
۰/۷۲۷	دعوت از دانشگاه های درگیر در بحث فرهنگ محیط زیستی برای انجام فعالیت های علمی و پژوهش در فدراسیون های ورزشی	تحقیقات و پژوهش
۰/۶۵۵	همکاری سازمان ها و فدراسیون های ورزشی با مرکز پژوهشی و آموزشی نظیر دانشگاه ها	
۰/۶۳۹	طراحی یک وب سایت جامع و به روز در این زمینه	
۰/۶۲۷	افزایش بودجه مرتبط با فعالیت های آموزشی و پژوهشی در این زمینه	
۰/۵۶۵	انجام تحقیقات مشترک بین المللی در راستای حفاظت از محیط زیست ورزشی	
۰/۷۵۶	حمایت و قدردانی از افراد، بازیکنان و تیم های ورزشی حامی محیط زیست	
۰/۶۴۳	برگزاری اردوهای ورزشی با هدف ترویج فرهنگ محیط زیستی	
۰/۵۹۸	دعوت از ورزشکاران محبوب و معروف و استفاده از شعارهای حامی محیط زیست توسط این افراد در مسابقات ورزشی	فرهنگ فکری
۰/۵۶۷	تقویت عزم ملی برای توسعه فرهنگ محیط زیست	
۰/۴۹۶	توزیع البسه ورزشی با شعارهای حمایت از محیط زیست بین تماشاگران	

یافته های تحقیق

در بخش از یافته های تحقیق به بررسی روابط بین متغیرهای و نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها پرداخته می شود.

فرضیه اول: اثر آموزش بر توسعه فرهنگ زیست محیطی.

شکل ۲. اثر آموزش بر توسعه فرهنگ زیست محیطی

جدول ۴. شاخص کای دو و سطح معناداری مدل

کای دو نسبی	P-value	درجه آزادی	کای دو
۱/۷۴۹	۰/۲۳	۱۹	۳۳/۲۳۲

همانگونه که مشاهده می شود مقدار کای دو نسبی (کای دو تقسیم بر درجه آزادی) چون کمتر از عدد ۳ می باشد مدل اندازه گیری اثر آموزش بر توسعه فرهنگ از لحاظ این شاخص قابل قبول است.

جدول ۵. شاخص های برازش مدل

	RMR	GFI	AGFI
مقدار قابل قبول	۰/۰۵ <	۰/۹ >	۰/۹ >
مدل پژوهش	۰/۰۶۳	۰/۹۷۹	۰/۹۶۰

جدول ۶. شاخص های تطبیقی

	NFI	RFI	IFI	TLI	CFI
مقدار مطلوب	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱
مدل پژوهش	۰/۹۶۹	۰/۹۵۴	۰/۹۸۶	۰/۹۸۰	۰/۹۸۶

شاخص های تطبیقی میزان فاصله مدل پژوهش از بدترین مدل را محاسبه می کنند و مقدار آن ها بین صفر تا یک است (مقادیری که بیشتر از یک هستند یک در نظر گرفته می شوند). هر چه این شاخص ها به یک نزدیک تر باشند مطلوب تر است. بنابراین با توجه به شاخص های تطبیقی که ۰/۶۵۷ و بیشتر است، مدل اندازه گیری در شرایط مطلوبی قرار دارد.

جدول ۷. شاخص‌های مقتصد

Model	PRATIO	PNFI	PCFI
مقدار مطلوب	۰/۵>	۰/۵>	۰/۵>
مدل پژوهش	۰/۶۷۹	۰/۶۵۷	۰/۶۹۹

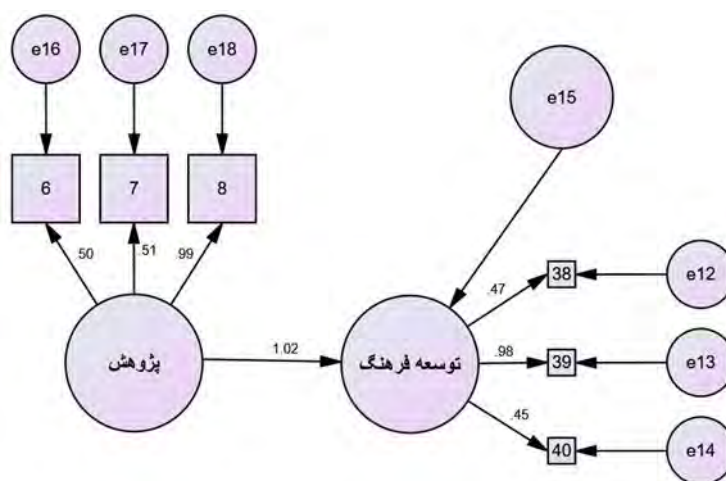
در شاخ‌های مقتصد کاهش درجه آزادی مدل به عنوان هزینه قلمداد می‌شود که در اثر آزاد گذاشتن پارامترها به مدل تحمیل می‌شود. در واقع از آزمون معیاری را به دست محقق می‌دهند که آیا پاداش بدست آمده در مقایسه با هزینه از دست رفته توجیه دارد یا خیر. با توجه به اینکه شاخص‌های مقتصد بیشتر از ۰/۵ می‌باشند بنابراین مدل اندازه‌گیری در شرایط مطلوبی قرار دارد.

جدول ۸. شاخص ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد

سطح معناداری	حد بالا	حد پایین	RMSEA
۰/۶۱۲	۰/۰۶۹	۰/۰۳۷	۰/۰۴۴

این شاخص همچون RMR بر مبنای تحلیل ماتریس باقی مانده محاسبه می‌شود با این حال خصایص مهمتری در مقایسه با آن نیز دارد. برخلاف بسیاری از شاخص‌های برازش دیگر در مدل‌سازی که تنها دارای برآورد نقطه‌ای هستند این شاخص برای فواصل اطمینان مختلف نیز قابل محاسبه است که می‌توان با استفاده از آن‌ها مشخص کرد که آیا مقدار بدست آمده برای مدل تدوین شده با مقدار ۰/۶۱۲ تفاوت معنادار دارد یا خیر. با توجه به سطح معناداری محاسبه شده (۰/۰۴۴) می‌توان فرض صفر مبتنی بر برابری مقدار RMSEA با مقدار ۰/۰۴۴ را پذیرفت بنابراین مدل‌های اندازه‌گیری از نظر این شاخص مطلوب است.

فرضیه دوم: اثر پژوهش بر توسعه فرهنگ زیست محیطی

شکل ۳. اثر پژوهش بر توسعه فرهنگ زیست محیطی

جدول ۹. شاخص کای دو و سطح معناداری مدل

کای دو نسبی	P-value	درجه آزادی	کای دو
۲/۳۵	۰/۰۰	۱۹	۴۴/۷۳

مقدار کای دو نسبی (کای دو تقسیم بر درجه آزادی) برای این فرضیه چون کمتر از عدد ۳ می باشد مدل اندازه گیری اثر پژوهش بر توسعه فرهنگ از لحاظ این شاخص قابل قبول است.

جدول ۱۰. شاخص های برازش مدل

	RMR	GFI	AGFI
مقدار قابل قبول	$0/05 <$	$0/9 >$	$0/9 >$
مدل پژوهش	۰/۰۴۵	۰/۹۶۹	۰/۹۷۰

جدول ۱۱. شاخص های تطبیقی

	NFI	RFI	IFI	TLI	CFI
مقدار مطلوب	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱	نزدیک به ۱
مدل پژوهش	۰/۹۱۰	۰/۹۳۲	۰/۹۷۱	۰/۹۳۷	۰/۹۶۳

شاخص های تطبیقی میزان فاصله مدل پژوهش از بدترین مدل را محاسبه می کنند و مقدار آن ها بین صفر تا یک است (مقادیری که بیشتر از یک هستند یک در نظر گرفته می شوند). هر چه این شاخص ها به یک نزدیک تر باشند مطلوب تر است. بنابراین با توجه به شاخص های تطبیقی مدل اندازه گیری در شرایط مطلوبی قرار دارد.

جدول ۱۲. شاخص های مقتصد

Model	PRATIO	PNFI	PCFI
مقدار مطلوب	$0/5 >$	$0/5 >$	$0/5 >$
مدل پژوهش	۰/۶۹۹	۰/۶۵۷	۰/۶۱۹

در شاخ های مقتصد کاهش درجه آزادی مدل به عنوان هزینه قلمداد می شود که در اثر آزاد گذاشتن پارامترها به مدل تحمیل می شود. در واقع معیاری را به دست محقق می دهند که آیا پاداش بدست آمده در مقایسه با هزینه از دست رفته توجیه دارد یا خیر. با توجه به اینکه شاخص های مقتصد بیشتر از ۰/۵ می باشند بنابراین مدل اندازه گیری در شرایط مطلوبی قرار دارد.

جدول ۱۳. شاخص ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد

سطح معناداری	حد بالا	حد پایین	RMSEA
۰/۰۰	۰/۰۸۴	۰/۰۶۴	۰/۰۷۴
مدل پژوهش			

این شاخص همچون RMR بر مبنای تحلیل ماتریس باقی مانده محاسبه می‌شود با این حال خصایص مهمتری در مقایسه با آن نیز دارد. بر خلاف بسیاری از شاخص‌های برازش دیگر در مدل‌سازی که تنها دارای بر آورد نقطه ای هستند این شاخص برای فواصل اطمینان مختلف نیز قابل محاسبه است که می‌توان با استفاده از آن‌ها مشخص کرد که آیا مقدار بدست آمده برای مدل تدوین شده با مقدار ۰/۰۰ تفاوت معنادار دارد یا خیر. با توجه به سطح معناداری محاسبه شده (۰/۰۰) می‌توان فرض صفر مبتنی بر برابری مقدار RMSEA با مقدار ۰/۰۷۴ را پذیرفت بنابراین مدل‌های اندازه‌گیری از نظر این شاخص مطلوب است.

فرضیه سوم: اثر مدیریت بر توسعه فرهنگ زیست محیطی

نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که گویه‌های مورد بررسی تحت شش عامل کلیدی پژوهش، مدیریت، ساختار، فرهنگ‌سازی و راهکارها بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست سازمانی اثر گذار هستند. عامل آموزش بر انجام کلیه فعالیت‌های آموزشی فردی، تیمی، جمعی و سازمانی اشاره دارد. و نتایج تحقیق حاکی از ارتباط معنی‌دار بین فعالیت‌های آموزشی با توسعه فرهنگ محیط‌زیستی بود که این نتیجه با یافته با یافته‌های اختیاری و همکاران (۱۳۹۷)، بورقانی (۱۳۹۶)، توکلی (۱۳۹۷)، پورقاسم و خلیج (۱۳۸۷)؛ فرخی و همکاران (۱۳۹۶)، صالحی قلعه‌سری و همکاران (۱۳۹۹)؛ فام (۲۰۱۹)، زید (۲۰۱۸)، راواشد (۲۰۱۸) همسو می‌باشد. علت همخوان بودن یافته‌ها با یافته‌هایی محققین به اهمیت موضوع آموزش بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست است. بنابراین گنجاندن اصول حفاظت از محیط‌زیست در سرفصل‌های آموزشی دوره‌های مربیگری و مدیریتی ورزش، گنجاندن اصول حفاظت از محیط‌زیست در سرفصل‌های آموزشی دوره‌های مربیگری و مدیریتی ورزش، برگزاری کارگاه‌های آموزشی کوتاه مدت و بلند مدت برای ورزشکاران و سایر اعضای جامعه ورزش، انتشار بروشورها و کتاب‌های آموزشی، گنجاندن اصول حفاظت از محیط‌زیست در سرفصل‌های آموزشی دوره‌های مربیگری و مدیریتی ورزش، راه‌اندازی رشته یا گرایش تحصیلی در مقاطع تحصیلات تکمیلی با عنوان ورزش و محیط‌زیست ضروری به نظر می‌رسد.

نتایج تحقیق بر تأثیر مثبت و معنی‌دار پژوهش و تحقیقات بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست اشاره داشت. این نتیجه با یافته‌های دلارستانی ۱۳۹۲، لامارک ۲۰۱۸ همراستا می‌باشد. در واقع با وجود عامل تحقیق و پژوهش ورود علوم و تجربه‌های نوین در راستای حفاظت از محیط‌زیست واد سازمان‌ها خواهد شد و بدینوسیله زمینه برای توسعه فرهنگ زیست محیطی هموار می‌گردد.

اثر مدیریت بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست نشان داد که در عامل‌های مد نظر اثر مثبت و معنی‌داری بین مدیریت با توسعه فرهنگ محیط‌زیست وجود دارد. این نتیجه با یافته‌های سپهوند و همکاران (۱۳۹۷)؛ جلوداری و همکاران (۱۳۹۷)؛ صیدی عقیل ابادی (۱۳۹۸) و کیم ۲۰۱۹ هم‌خواهی دارد. مدیریت به عنوان مهمترین رکن هر سازمان با تصمیمات خود می‌تواند کارکنان و سازمان را جهت نیل به اهداف سوق دهد. چنانچه توسعه فرهنگ محیط‌زیستی یکی از اهداف سازمان بخصوص سازمان‌های ورزشی قرار گیرد، انجام و اجرای تصمیمات درست به توسعه و موفقیت بیشتر هر چه بهتر برنامه‌های توسعه فرهنگ محیط‌زیستی کمک خواهد نمود. از دلایل همراستا بودن این یافته با دیگر یافته‌های محققین این است که نقش مدیریت در اجرای هر طرحی حرف اول را می‌زند و بدون خواست مدیران هیچ طرحی عملی نخواهد شد. همکاری فدراسیون‌ها و سایر سازمان‌های ورزشی با مراکز علمی و پژوهشی در آموزش و پژوهش‌های مرتبط، افزایش سرانه فضای سبز در اماکن ورزشی و مانور رسانه‌ها روی آن، الزام به درج شعارهای حفظ

محیط‌زیست روی پیراهن بازیکنان در رویدادهای رسمی، الزام به رعایت اصول زیست محیطی در ساخت‌وسازهای ورزشی راهکارهایی است که اگر توسط مدیران سازمان‌ها اجرایی شود به توسعه فرهنگ محیط‌زیست سازمانی می‌انجامد.

بررسی اثر ساختار بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست نشان داد که گویه‌های مورد بررسی اثر مثبت و معنی‌داری بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست دارند. این یافته با یافته‌های سپهوند (۱۳۹۷) همسو می‌باشد. در راستای این نتیجه برای ایجاد و توسعه فرهنگ محیط‌زیست نیاز به ساختار شکنی می‌باشد و از طریق ملزم کردن پیمانکاران به هنگام عقد قرارداد برای رعایت اصول محیط‌زیست، استقرار سیستم دفع ایمن و پاک پسماندها و زباله‌ها در ورزشگاه‌ها و اماکن تفریحی، لزوم اجرای قوانین و الزامات کشور در جهت پیشبرد شعار حفاظت از محیط‌زیست، ایجاد سیستم‌های آبیاری حامی منابع طبیعی و محیط‌زیست در بهره‌برداری از پارک‌ها و چمن‌های ورزشی، استفاده از وسایل حمل و نقل با سوخت‌های غیر برای جابجایی تماشاگران تماشاگران و بر استفاده از انرژی‌های پاک در تامین روشنایی و گرما، و سرمای اماکن ورزشی می‌توان زیرساخت‌هایی حامی محیط‌زیست را تقویت نمود.

و اکاوی گویه‌های مرتبط با فرهنگ زیست محیطی پاسخگویان نشان داد که این گویه‌های دارای رابطه مثبت و معنی‌داری بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست هستند. اختیاری و همکاران (۱۳۹۷)، طاهر خانی و همکاران (۱۴۰۰) نیز در تحقیق خود به این رابطه اشاره نمودند. فرهنگ حاکم بر یک جامعه نقش مهم و موثری بر اجرای برنامه‌ها دارد و تا زمانی که فرهنگ شکل نگرفته باشد نمی‌توان در توسعه فرهنگ گامی مثبت برداشت. طبق یافته‌ای این تحقیق از طریق راهکارهایی همچون حمایت و قدردانی از افراد، بازیکنان و تیم‌های ورزشی حامی محیط‌زیست؛ برگزاری اردوهای ورزشی با هدف ترویج فرهنگ محیط‌زیستی؛ دعوت از ورزشکاران محبوب و معروف و استفاده از شعارهای حامی محیط‌زیست توسط این افراد در مسابقات ورزشی؛ تقویت عزم ملی برای توسعه فرهنگ محیط‌زیست؛ توزیع البسه ورزشی با شعارهای حمایت از محیط‌زیست بین تماشاگران می‌توان زمینه را برای تقویت هرچه بیشتر فرهنگ محیط‌زیستی فراهم آورد.

تجزیه و تحلیل اثر راهکار بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست نشان داد که در عامل‌های مد نظر اثر مثبت و معنی‌داری بین راهکار با توسعه فرهنگ محیط‌زیست وجود دارد این یافته با یافته‌های شاکریان (۱۳۹۷)، رین (۲۰۱۷) همراستا می‌باشد. راهکار و پیشنهاداتی که داده می‌شود در واقع روزنه‌امیدی است که در صورت انجام آنها وضعیت به سمت مطلوب پیش خواهد رفت. بنابراین جهت رسیدن به وضعیت مطلوب در توسعه فرهنگ محیط‌زیست عملی کردن هر یک از راهکارهای مطرح شده در این تحقیق گامی حرکت به سوی حفاظت از محیط‌زیست خواهد بود.

نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که گویه‌های مورد بررسی تحت شش عامل کلیدی پژوهش، مدیریت، ساختار، فرهنگ‌سازی و راهکارها بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست سازمانی اثر گذار هستند. عامل آموزش بر انجام کلیه فعالیت‌های آموزشی فردی، تیمی، جمعی و سازمانی اشاره دارد. و نتایج تحقیق حاکی از ارتباط معنی‌دار بین فعالیت‌های آموزشی با توسعه فرهنگ محیط‌زیستی بود که این نتیجه با یافته‌های اختیاری و همکاران (۱۳۹۷)، بورقانی (۱۳۹۶)، توکلی (۱۳۹۷)، پورقاسم و خلیج (۱۳۸۷)؛ فرخی و همکاران (۱۳۹۶)، صالحی قلعه‌سری و همکاران (۱۳۹۹)؛ فام (۲۰۱۹)، زید (۲۰۱۸)، راواشد (۲۰۱۸) همسو می‌باشد. علت همخوان بودن یافته‌ها با یافته‌هایی محققین به اهمیت موضوع آموزش بر توسعه فرهنگ محیط‌زیست است. بنابراین گنجاندن اصول حفاظت از محیط‌زیست در سرفصل‌های آموزشی دوره‌های مربیگری و مدیریتی ورزش، گنجاندن اصول حفاظت از محیط‌زیست در سرفصل

های آموزشی دوره های مربیگری و مدیریتی ورزش، برگزاری کارگاه های آموزشی کوتاه مدت و بلند مدت برای ورزشکاران و سایر اعضای جامعه ورزش، انتشار بروشورها و کتاب های آموزشی، گنجاندن اصول حفاظت از محیط زیست در سرفصل های آموزشی دوره های مربیگری و مدیریتی ورزش، راه اندازی رشته یا گرایش تحصیلی در مقاطع تحصیلات تکمیلی با عنوان ورزش و محیط زیست ضروری به نظر می رسد.

نتایج تحقیق بر تأثیر مثبت و معنی دار پژوهش و تحقیقات بر توسعه فرهنگ محیط زیست اشاره داشت. این نتیجه با یافته های دلارستانی ۱۳۹۲، لامارک ۲۰۱۸ همراستا می باشد. در واقع با وجود عامل تحقیق و پژوهش ورود علوم و تجربه های نوین در راستای حفاظت از محیط زیست و راد سازمان ها خواهد شد و بدینوسیله زمینه برای توسعه فرهنگ زیست محیطی هموار می گردد.

اثر مدیریت بر توسعه فرهنگ محیط زیست نشان داد که در عامل های مد نظر اثر مثبت و معنی داری بین مدیریت با توسعه فرهنگ محیط زیست وجود دارد. این نتیجه با یافته های سپهوند و همکاران (۱۳۹۷)؛ جلوداری و همکاران (۱۳۹۷)؛ صیدی عقیل ابادی (۱۳۹۸) و کیم ۲۰۱۹ همخوانی دارد. مدیریت به عنوان مهمترین رکن هر سازمان با تصمیمات خود می تواند کارکنان و سازمان را جهت نیل به اهداف سوق دهد. چنانچه توسعه فرهنگ محیط زیستی یکی از اهداف سازمان بخصوص سازمان های ورزشی قرار گیرد، انجام و اجرای تصمیمات درست به توسعه و موفقیت بیشتر هر چه بهتر برنامه های توسعه فرهنگ محیط زیستی کمک خواهد نمود. از دلایل همراستا بودن این یافته با دیگر یافته های محققین این است که نقش مدیریت در اجرای هر طرحی حرف اول را می زند و بدون خواست مدیران هیچ طرحی عملی نخواهد شد. همکاری فدراسیون ها و سایر سازمان های ورزشی با مراکز علمی و پژوهشی در آموزش و پژوهش های مرتبط، افزایش سرانه فضای سبز در اماکن ورزشی و مانور رسانه ها روی آن، الزام به درج شعارهای حفظ محیط زیست روی پیراهن بازیکنان در رویدادهای رسمی، الزام به رعایت اصول زیست محیطی در ساخت و سازهای ورزشی راهکارهایی است که اگر توسط مدیران سازمان ها اجرایی شود به توسعه فرهنگ محیط زیست سازمانی می انجامد.

بررسی اثر ساختار بر توسعه فرهنگ محیط زیست نشان داد که گویه های مورد بررسی اثر مثبت و معنی داری بر توسعه فرهنگ محیط زیست دارند. این یافته با یافته های سپهوند (۱۳۹۷) همسو می باشد. در راستای این نتیجه برای ایجاد و توسعه فرهنگ محیط زیست نیاز به ساختار شکنی می باشد و از طریق ملزم کردن پیمانکاران به هنگام عقد قرار داد برای رعایت کردن اصول محیط زیست، استقرار سیستم دفع ایمن و پاک پسماندها و زباله ها در ورزشگاه ها و اماکن تفریحی، لزوم اجرای قوانین و الزامات کشور در جهت پیشبرد شعار حفاظت از محیط زیست، ایجاد سیستم های آبیاری حامی منابع طبیعی و محیط زیست در بهره برداری از پارک ها و چمن های ورزشی، استفاده از وسایل حمل و نقل با سوخت های غیر برای جابجایی تماشاگران تماشاگران و بر استفاده از انرژی های پاک در تامین روشنایی و گرما، و سرمای اماکن ورزشی می توان زیرساخت هایی حامی محیط زیست را تقویت نمود.

واکاوی گویه های مرتبط با فرهنگ زیست محیطی پاسخگویان نشان داد که این گویه های دارای رابطه مثبت و معنی داری بر توسعه فرهنگ محیط زیست هستند. اختیاری و همکاران (۱۳۹۷)، طاهر خانی و همکاران (۱۴۰۰) نیز در تحقیق خود به این رابطه اشاره نمودند. فرهنگ حاکم بر یک جامعه نقش مهم و موثری بر اجرای برنامه ها دارد و تا زمانی که فرهنگ شکل نگرفته باشد نمی توان در توسعه فرهنگ گامی مثبت برداشت. طبق یافته ای این تحقیق از طریق راهکارهایی همچون حمایت و قدردانی از افراد، بازیکنان و تیم های ورزشی حامی محیط زیست؛ برگزاری اردوهای ورزشی با هدف ترویج فرهنگ محیط زیستی؛ دعوت از ورزشکاران

محبوب و معروف و استفاده از شعارهای حامی محیط زیست توسط این افراد در مسابقات ورزشی؛ تقویت عزم ملی برای توسعه فرهنگ محیط زیست؛ توزیع البسه ورزشی با شعارهای حمایت از محیط زیست بین تماشاگران می توان زمینه را برای تقویت هرچه بیشتر فرهنگ محیط زیستی فراهم آورد.

تجزیه و تحلیل اثر راهکار بر توسعه فرهنگ محیط زیست نشان داد که در عامل های مد نظر اثر مثبت و معنی داری بین راهکار با توسعه فرهنگ محیط زیست وجود دارد این یافته با یافته های شاکریان (۱۳۹۷)، رین (۲۰۱۷) همراستا می باشد. راهکار و پیشنهادهای که داده می شود در واقع روزنه امیدی است که در صورت انجام آنها وضعیت به سمت مطلوب پیش خواهد رفت. بنابراین جهت رسیدن به وضعیت مطلوب در توسعه فرهنگ محیط زیست عملی کردن هر یک از راهکارهای مطرح شده در این تحقیق گامی حرکت به سوی حفاظت از محیط زیست خواهد بود.

Reference

- Abbasi, A. Moeinfard, M., Khabiri, M., & Shooshinasab, P. (2014). Marketing mix in Iran sport tourism industry. *International Journal of Sport Studies*, 4(11), 1336-44.
- Absalyamov, T. (2015). The Influence of Cultural and Sport Mega-events on Sustainable Development of the City. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 188, 197-201.
- Dalkey, N. C. (1969). An experimental study of group opinion. *Futures*, 1 (5), 408-426.
- Daily, Bonnie & Bishop, John & Massoud, Jacob. (2012). The role of training and empowerment in environmental performance: A study of the Mexican maquiladora industry. *International Journal of Operations & Production Management*. 32. 10.1108/01443571211226524.
- Diaz. R. A. (2011). Planning for sustainable development: strategic alignment in Peruvian region and cities, *futures* 43. pp 908-918. Jurnal homepage: www.elsevier.com/locate/futures.
- Millington, R. and Darnell, s. (2020). *Sport, Development and Environmental Sustainability*. 1st Edition. Published April 1, 2021 by Routledge, 214 Pages, ISBN 9780367777487.
- Zhao, H. L. (2023). Research on the environmental science and sustainable sport development the perspective of geological ecology. *Journal of King Saud University – Science*, Volume 35, Issue 3, April 2023.
- Rute Martins, R., Pereira, E., Rosado, A. and Mascarenhas, M. (2021). Exploring the relationship between sport demand's key players and environmental sustainability: Pointers from a systematic review. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, Volume 35, September 2021, 100419.
- Egyptian Environmental Affairs Agency (EEAA) (2005). *Environmental Management Sector. GUIDELINES FOR ASSESSMENT OF URBAN DEVELOPMENT*. January.
- Fan, C.K, Cheng C.-L., A study to identify the training needs of life insurance sales representatives in Taiwan using the Delphi approach, *Int. J. Train. Dev.* 10 (2006) 212–226.
- Fry M, Burr G. Using the Delphi technique to design a self-reporting triage survey tool. *Accid Emerg Nurs* 2001 Oct; 9(4): 235-41.
- Habibi, Arash., Sarafrazi, Azam., Izadyar, Sedigheh (2014), Delphi Technique Theoretical Framework in Qualitative Research1, *The International Journal Of Engineering And Science*, vol 3. No.4, pp.08-13.
- Harris, R. (2013). An Exploration of the Relationship between Large-Scale Sporting Events and Education for Sustainable Development: The Case of the Melbourne 2006 Commonwealth Games, *The International Journal of the History of Sport*, 30: 17, 2069-2097, DOI: 10.1080/09523367.2013.845173.
- Horita, Y. (2018). Urban Development and Tourism in Japanese Cities, *Tourism Planning & Development*, 15: 1, 26-39, DOI: 10.1080/21568316.2017.1313774.
- Hosseini Golkuh, SA., and Habibi, R. (2015). [The effect of the multicomponent marketing (p4) on increasing tourist attraction (A case study: Masooleh Historical City) (Persian)]. *Geograohical Journal of Tourism Space*, 4(15), 105-25.
- João Carneiro, M., Breda, Z. and Cordeiro, C. (2016) Sports tourism development and destination sustainability:

- the case of the coastal area of the Aveiro region, Portugal, *Journal of Sport & Tourism*, 20: 3-4, 305-334, DOI: 10.1080/14775085.2016.1220863
- Jose regin F. and Rene Val R. (2005). traffic impact assessment for sustainable traffic management and transporation planning in urban areas. Department of Civil Engineering University of the Philippines. Proceedings of the Eastern Asia Society for Transportation Studies, Vol. 5, pp. 2342 – 2351.
- Martínez, R. M., Galván, M. O., & Lafuente, A. M. G. (2014). Public policies and tourism marketing: An analysis of the competitiveness on tourism in morelia, Mexico and Alcala de Henares, Spain. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 148, 146–52. doi: 10.1016/j. sbspro.2014.07.028.
- Ogbazi. J. U(2013) ,Alternative Planning approaches and the sustainable cities programme in Nigeria,Habitat International. N 40,pp 109-118
- Peric, M. (2018). Estimating the Perceived Socio-Economic Impacts of Hosting Large-Scale Sport Tourism Events.
- Qu, Ying, Liu, Yakun, Ravi Nayak, Raveendranath, Li, Mengru, (2015). Sustainable development of eco-industrial parks in China: ” effects of managers' environmental awareness on the relationships between practice and performance. www.elsevier.com/locate/jclepro, *Journal of Cleaner Production* ,2015,87, 328e338
- Robertson, H.A. and MacKinnon, N.J. (2002) Development of a List of Consensus-Approved Clinical Indicators of Preventable Drug-Related Morbidity in Older Adults. *Clinical Therapeutics*, 24(10): 1595-1613.
- Robert Weinberg & Matthew McDermott (2002) A Comparative Analysis of Sport and Business Organizations: Factors Perceived Critical for Organizational Success, *Journal of Applied Sport Psychology*, 14:4, 282-298, DOI: 10.1080/10413200290103563
- Rudd, A., David, S., Cardama, M., Eugénie L. B. and Revi, A. (2018). The UN, the Urban Sustainable Development Goal, and the New Urban Agenda, <https://www.cambridge.org/core/terms>. <https://doi.org/10.1017/9781316647554.011>
- Somerville, Jerry A (2008). Effective Use of the Delphi Process in Research: Its Characteristics, Strengths, and Limitations.
- Turvey, R., Kanavillil, N., Murray, C. and Reyes, G. (2018). Creating sustainable communities: skills and learning in Ontario’s small urban municipalities, *Environ Dev Sustain* 20: 1173–1190.
- van Zolingen, S.J. and Klaassen, C.A. (2003) Selection Processes in a Delphi Study about Key Qualifications in Senior Secondary Vocational Education. *Technological Forecasting and Social Change*, 70: 317-340.
- Williams, P.L. and Webb, C. (1994) The Delphi Technique: A Methodological Discussion. *Journal of Advanced Nursing*, 19: 180-186.
- Windle PE. Delphi technique: assessing component needs. *J Perianesth Nurs* 2004 Feb; 19(1): 46-7.
- won young, K., Ho Mun, J. Walker, Matthew, Drane, Dan. (2015). Evalating the perceived social impacts of hosting large-scale sport tourism events: Scale development and validation.*Tourism Management*. V 48, PP 21-32.